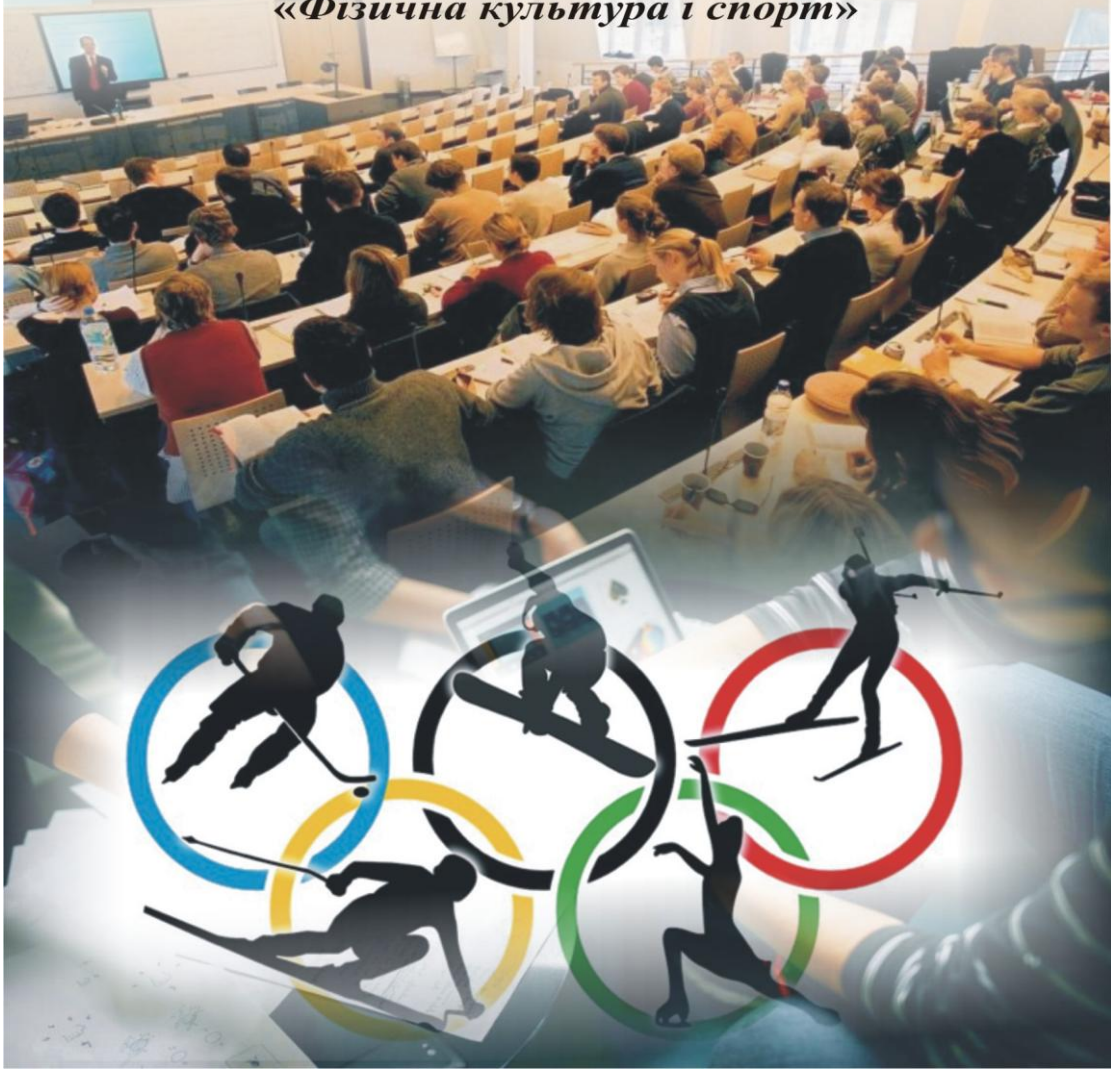


ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Методичні рекомендації
до практичних робіт з дисципліни
для студентів спеціальності
«Фізична культура і спорт»*



Хмельницький національний університет

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни
для студентів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»*

*Затверджено на засіданні кафедри
теорії і методики фізичного виховання та спорту.
Протокол № 5 від 29.01.2021*

Хмельницький 2021

Педагогіка вищої освіти : методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни для студентів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» / уклад. І. В. Андрощук. Хмельницький : ХНУ, 2021. 50 с.

Укладач: Андрощук І. В., д-р пед. наук, проф.

Відповідальний

за випуск: Андрощук І. П., д-р пед. наук, проф.

Редактор-коректор: Яремчук В. С.

Технічне редагування і верстка: Станіславова О. В.

Макетування здійснено редакційно-видавничим відділом Хмельницького національного університету (м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1). Підп. 25.02.2021. Зам. № 5е/21, електронне видання, 2021.

© ХНУ, 2021

Дисципліна «Педагогіка вищої освіти» є обов'язковою дисципліною, яка вивчається студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» і яка передбачає освоєння основних понять педагогіки як науки; структури системи вищої освіти України; нормативно-правових аспектів регулювання організації освітнього процесу у закладах вищої освіти; змісту, методичного забезпечення, форм, методів та технологій викладання у цих закладах тощо.

Мета дисципліни – формування особистості фахівця, здатного виявляти та ефективно розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми під час реалізації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Завдання дисципліни передбачають:

– формування загальних і спеціальних компетентностей щодо організації та реалізації освітніх завдань у закладах вищої освіти з врахуванням особливостей та потреб учасників освітнього процесу;

– формування у здобувачів вищої освіти здатності аналізувати результати освітнього процесу і визначати ефективні форми, методи та технології викладання й виховання у закладах вищої освіти з врахуванням Національної стратегії розвитку вищої освіти та регіональних особливостей фахівців спеціальності «Фізична культура і спорт»;

– реалізацію завдань освітнього процесу, розроблення необхідного навчально-методичного забезпечення (конспектів лекційних, практичних, лабораторних, семінарських занять, засобів унаочнення та контролю тощо з врахуванням індивідуальних особливостей здобувача).

У методичних рекомендаціях наведено вісім практичних робіт, в яких зазначено мету, теоретичні відомості та порядок їх виконання. Крім того, наведені додатки, які дають змогу візуалізувати окремі теоретичні положення дисципліни, а також творчі завдання і перелік питань для самоконтролю.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен вміти характеризувати структуру та зміст вищої освіти в Україні; визначати ефективні форми, методи та технології викладання, виховання і контролю; розробляти навчально-методичне забезпечення дисциплін предметної області та проводити різні види навчальних занять у закладах вищої освіти; застосовувати для пояснення практичних ситуацій та вирішення конкретних практичних завдань сучасний понятійний апарат, наукові концепції, теорії та технології; розробляти (самостійно або у складі групи) і організувати реалізацію проєктів, спрямованих на розв'язання проблем у галузі освіти.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і можуть бути корисні для викладачів закладів вищої освіти, післядипломної педагогічної освіти та усім, кого цікавлять теоретичні та методичні основи педагогіки вищої освіти.

Практична робота 1

Аналіз системи вищої освіти та типів закладів вищої освіти

Мета: аналіз нормативних документів, що регулюють здійснення освітньої діяльності закладів вищої освіти.

Завдання: проаналізувати нормативні документи та визначити сутність базових понять, рівні та ступені вищої освіти, типи закладів вищої освіти та їх особливості.

Інформаційні джерела

1. Закон України «Про освіту» (2017 року зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про вищу освіту» (2014 року зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

3. Національна рамка кваліфікацій <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n12>

4. Закон України «Про передвищу освіту» (2019 року зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

5. Євтух М. Б. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія / М. Б. Євтух, Л. Г. Горяна, Н. О. Терентьева. – Київ, 2015. – 420 с.

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися із Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та Національною рамкою кваліфікацій та провести аналіз основних дефініцій: «вища освіта», «заклад вищої освіти», «здобувач вищої освіти», «кваліфікація», «компетентність», «освітня діяльність», «молодший бакалавр», «бакалавр», «магістр, доктор філософії», «доктор наук», «рівні вищої освіти», «ступені вищої освіти», «типи закладів вищої освіти» та ін. і укласти словник термінів.

2. Схарактеризувати рівні та ступені вищої освіти (додатки 1.А, 1.Б).

3. Представити результати аналізу нормативних документів у вигляді таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Результати аналізу системи вищої освіти

Рівні вищої освіти		Ступені вищої освіти		Кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій (НРК)	Тип ЗВО	
Рівні вищої освіти	Характеристика рівнів вищої освіти	Ступені вищої освіти	Характеристика ступенів вищої освіти		Тип ЗВО, де здобувається відповідний ступінь	Характеристика типу ЗВО, де здобувається відповідний ступінь
1	2	3	4	5	6	7

4. Схарактеризувати систему вищої освіти та представити її у вигляді схеми (*має містити рівні, її ступені вищої освіти, кваліфікаційний рівень НРК, типи закладів вищої освіти й форми власності й відобразити систему управління у сфері вищої освіти*).

5. Сформулювати висновки з практичної роботи.

Творче завдання

Напишіть есе на одну із запропонованих тем:

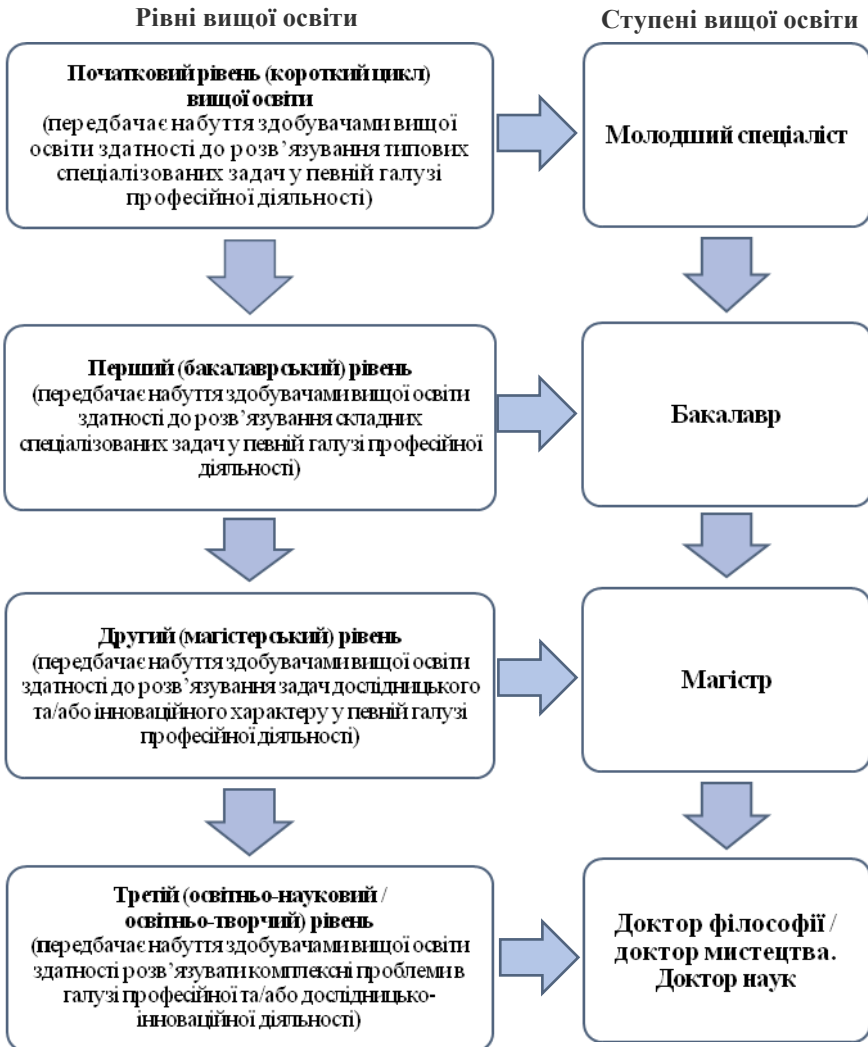
1. Система вищої освіти України: проблеми та перспективи.
2. Суперечності в нормативному регулюванні системи вищої освіти.
3. Оновлення Національної рамки кваліфікацій: за і проти.
4. Проблема визначення дескрипторів Національної рамки кваліфікацій.

Питання для самоконтролю

1. Яку роль відіграють заклади вищої освіти у системі освіти України?
 2. Хто є учасниками освітнього процесу?
 3. Що розуміють під поняттями «рівень вищої освіти» та «ступень вищої освіти»?
 4. Як узгоджуються між собою поняття «кваліфікація» та «компетентність»?
 5. Яким чином узгоджуються між собою ступені вищої освіти та кваліфікаційні рівні Національної рамки кваліфікацій?
 6. Як співвідносяться між собою Національна рамка кваліфікацій та стандарт вищої освіти відповідної спеціальності та рівня вищої освіти?
 7. Яке призначення Національної рамки кваліфікацій? Що є основними дескрипторами НРК?
 8. Які типи ЗВО розрізняють й у чому їх особливості?
 9. Що входить у систему управління у сфері вищої освіти?
 10. Чи можна освіту дорослих віднести до системи вищої освіти?
- Обґрунтуйте свою відповідь.

Додаток до практичної роботи 1

1.А. Рівні та ступені вищої освіти



1.Б. Опис кваліфікаційних рівнів відповідно до Національної рамки кваліфікацій
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р., № 519)

Таблиця 1.Б.

Рівень	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1	Базові загальні знання, розуміння найпростіших понять про себе і довкілля, основ безпечної поведінки	Базові уміння/навички, необхідні для виконання простих завдань	Інтеграція до груп, що складають найближче соціальне оточення відповідне реагування на прості письмові та усні повідомлення	Робота або навчання під безпосереднім керівництвом або наглядом у структурованому контексті обмежена відповідальність за свої дії формулювання елементарних суджень
2	Базові емпіричні знання та розуміння основних (загальних) процесів у сфері навчання та/або трудової діяльності	Використання відповідної інформації для виконання нескладних завдань та розв'язання повсякденних проблем у типових ситуаціях із застосуванням простих правил, інструкцій та знарядь оцінювання результатів власної діяльності відповідно до установлених критеріїв, застосування аргументації для обґрунтування власних думок та висновків	Взаємодія в колективі з метою виконання завдань продукування деталізованих усних і письмових повідомлень	Робота та/або навчання під керівництвом або наглядом з певною самостійністю індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань під час навчання та/або трудової діяльності
3	Знання фактів, принципів, процесів і загальних понять у сфері навчання та/або професійної діяльності	Виконання типових завдань та розв'язання проблем шляхом вибору і застосування базових методів, інструментів, матеріалів та інформації оцінювання результатів виконання завдань відповідно до заздалегідь відомих критеріїв	Здатність до ефективної роботи в команді сприйняття критики, порад і вказівок продукування деталізованих усних та письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності	Відповідальність за виконання завдань під час роботи або навчання адаптація своєї поведінки до зовнішніх обставин під час виконання завдань або розв'язання проблем

Продовження таблиці 1.Б.

1	2	3	4	5
4	Емпіричні та теоретичні знання в широких контекстах та розуміння принципів, методів, процесів у сфері навчання та/або професійної діяльності	Виконання складних спеціалізованих завдань, знаходження або прийняття рішень щодо специфічних проблем у сфері професійної діяльності або навчання; планування власної роботи та в обмеженому контексті організація, контроль, оцінювання та коригування роботи інших	Здійснення наставництва, передавання досвіду; продукування складних деталізованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності або навчанні	Самоорганізація відповідно до правил, що існують у робочому або навчальному контекстах і зазвичай є передбачуваними, але можуть зазнавати змін; здійснення нагляду за повсякденною роботою інших, обмежена відповідальність за оцінювання та покращення результатів їх трудової або навчальної діяльності
5	Всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання у сфері навчання та/або професійної діяльності, усвідомлення меж цих знань	Широкий спектр когнітивних та практичних умінь/навичок, необхідних для розв'язання складних задач у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання; знаходження творчих рішень або відповідей на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних; планування, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб у спеціалізованому контексті	Взаємодія з колегами, керівниками та клієнтами у питаннях, що стосуються розуміння, навичок та діяльності у професійній сфері та/або у сфері навчання; донесення до широкого кола осіб (колеги, керівники, клієнти) власного розуміння, знань, суджень, досвіду, зокрема у сфері професійної діяльності	Організація та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності або навчання в умовах непередбачуваних змін; покращення результатів власної діяльності і роботи інших; здатність продовжувати навчання з деяким ступенем автономії

Продовження таблиці 1.Б.

1	2	3	4	5
6	<p>Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання</p>	<p>Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання</p>	<p>Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; збір, інтерпретація та застосування даних; спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово</p>	<p>Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії</p>
7	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань</p>	<p>Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності</p>	<p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються</p>	<p>Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів; здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії</p>

Продовження таблиці 1.Б.

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
8	Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності	Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності; критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей	Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому; використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях	Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, постійна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності; здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення

Аналіз освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки фахівця

Мета: здійснення аналізу освітньо-професійної програми й структурно-логічної схеми підготовки фахівця.

Завдання: проаналізувати освітньо-професійні програми й розробити структурно-логічну схему підготовки фахівця за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Інформаційні джерела

1. Закон України «Про освіту» (2017 року зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про вищу освіту» (2014 року зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Національна рамка кваліфікацій <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n12>
4. Методичні рекомендації до розроблення освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті / В. І. Бегняк, Л. С. Любохинець. – Хмельницький: ХНУ, 2018. – 31 с.
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Наказ МОНУ від 01.06.2017 № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584).
6. Лист МОНУ від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм».
6. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) та загальними компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>).

Теоретичні відомості

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (ст. 1, п. 1.17) освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Освітня програма повинна містити: перелік освітніх компонентів; їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти (ст. 9 ЗУ «Про вищу освіту»).

Обсяг освітньої програми підготовки магістра: для освітньо-професійної програми становить 90–120 кредитів ЄКТС, для освітньо-наукової програми становить 120 кредитів ЄКТС, з них обсяг дослідницької (наукової) компоненти обов'язково складає не менше 30 %. Мінімум 35 % обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення результатів навчання за спеціальністю, визначених стандартом вищої освіти.

Заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою підготовки магістра (спеціаліста) за іншою спеціальністю. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований, встановлюється стандартом вищої освіти і не може перевищувати 25 % від загального обсягу освітньої програми.

Перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК.

Перелік загальних компетентностей має містити 3–10 компетентностей з врахуванням рівня освіти. Найбільш актуальні для спеціальності загальні компетентності для кожного рівня вищої освіти обираються з переліку Проекту ЄС TUNING. Орієнтовна кількість спеціальних компетентностей, як правило, не перевищує 5–20 компетентностей з урахуванням рівня вищої освіти. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності варто формулювати як здатності випускника розв'язувати певні проблеми та задачі, отримувати певні результати, застосовувати у професійній діяльності певні теорії, інструменти та методи тощо.

Заклад вищої освіти у своїй освітній програмі має право:

- формулювати описи додаткових до стандарту спеціальних (фахових, предметних) компетентностей;
- формулювати узагальнені описи спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, що охоплюють відповідний перелік компетентностей Стандарту;
- формулювати інший перелік спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, описи яких у сукупності охоплюють всі вимоги стандарту;
- деталізувати описи спеціальних (фахових, предметних) компетентностей стандарту відповідно до спеціалізації.

Передбачені стандартом результати навчання визначають нормативний зміст підготовки у межах спеціальності. Загальна кількість вимог становить 10–25 результатів навчання, які корелюються з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. Стандарт визначає вимоги лише до результатів навчання, які є спільними для всіх можливих освітніх програм в межах спеціальності. Заклад вищої освіти у своїй освітній програмі має право:

- формулювати описи додаткових до стандарту результатів навчання;
- формулювати узагальнені описи результатів навчання, що охоплюють відповідний перелік компетентностей стандарту;

- формулювати інший перелік результатів навчання, описи яких у сукупності охоплюють всі вимоги стандарту;
- деталізувати описи результатів навчання стандарту відповідно до спеціалізації.

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися із вимогами до розроблення освітньо-професійної програми (ОПП).
2. Проаналізувати освітньо-професійну програму підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» (розміщена на сайті Хмельницького національного університету, в рубриці «Публічна інформація» – «Освітні програми»). Представити результати аналізу у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Результати аналізу освітньо-професійної програми

Мета ОПП	Особливості ОПП	Назва ОП		Назва закладу вищої освіти			Термін навчання	Рівень за НРК
		Придатність до працевлаштування	Компетентності, формування яких забезпечує ОПП					
			Інтегральна	Загальні	Спеціальні (фахові)			

3. Проаналізувати структурно-логічні схеми підготовки фахівців інших закладів вищої освіти (додаток 2) та вимоги до їх розроблення.
4. Запропонуйте свій варіант структурної схеми підготовки до ОПП, аналіз якої Ви здійснювали. При необхідності, можна вносити зміни в перелік освітніх компонентів, аргументуючи внесені зміни.
5. Сформулювати висновки з практичної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттям «освітньо-професійна програма»?
2. Який термін навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти?
3. Які визначено вимоги до розроблення освітньо-професійної програми?
4. Які основні структурні елементи освітньо-професійної програми?
5. Яким чином узгоджуються між собою ОПП та Національна рамка кваліфікацій?
6. Яке призначення структурно-логічної схеми підготовки фахівця?
7. Що розуміють під поняттям «фокус освітньої програми»?
8. Які компетентності представлено в освітній програмі? Охарактеризуйте їх.
9. Що розуміють під поняттям «програмні результати навчання»? Яких вимог необхідно дотримуватися під час їхнього формулювання?

Додаток до практичної роботи 2

Зразки структурно-логічних схем підготовки фахівців за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт»

I курс		II курс		III курс		IV курс	
I сем	II сем	III сем	IV сем	Vсем	VIсем	VIIсем	VIIIсем
Історія України: європейський вимір 3 (екзамен)	Ділова українська мова 3 (екзамен)	Гимнастика/ Атлетизм 3 (залік)	Психологія фізичного виховання і спорту 6 (екзамен)	Олімпійський та професійний спорт 3 (залік)	Теорія і методика одорової фізичної культури 3 (екзамен)	Масаж загальний 3 (екзамен)	Організація і управління у сфері фізичної культури 3 (екзамен)
Загальна психологія 5 (залік)	Загальна психологія 5 (екзамен)	Релігізнавство /Ділова іноземна мова / Логіка 3 (залік)	Основи економічної теорії / Ділова іноземна мова/ Соціологія 3 (залік)	Основи наукових досліджень 3 (залік)	Організація і методика туризму 3 (екзамен)	Фізична реабілітація 5 (екзамен)	Основи ЛФК у спеціальних медичних групах/ Сучасні одорові системи 3 (екзамен)
Фізичне виховання 2,5	Фізичне виховання 7,5 (залік)	Педагогіка 6 (екзамен)	Теорія і методика фізичного виховання 3 (залік)	Теорія і методика фізичного виховання 4 (екзамен)	Теорія і методика викладання одорового фітнесу 2 (залік)	Теорія і методика викладання одорового фітнесу 3 (екзамен)	Сучасні інноваційні технології профілактики професійних захворювань працівників ДФС України рекреаційними засобами/ 3 (залік) Основи маркетингу у сфері фізичної культури і спорту/ Одоровий туризм/ Фармакологія в фізичному вихованні і спорті 3 (екзамен)
Теорія і методика здоров'я 5 (залік)		Біомеханіка 5 (залік)	Медико-біологічні основи фізичного виховання і спорту 3 (залік)	Медико-біологічні основи фізичного виховання і спорту 3 (екзамен)	Етика і естетика/ Культура ділового спілкування/ 3 (екзамен) Ділова іноземна мова 3 (залік)	Теорія і методика викладання хортингу/ 10 (залік) Теорія і методика викладання одорового туризму 7 (залік)	Теорія і методика викладання хортингу/ 9 (екзамен) Теорія і методика викладання одорового туризму 9 (екзамен)
Іноземна мова (за професійним спрямуванням) 2,5	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	Іноземна мова (за професійним спрямуванням) 2,5	Іноземна мова (за професійним спрямуванням) 2,5	Правознавство/ Ділова іноземна мова/ Культурологія	Спортивно- педагогічна інформатика/ Адаптація та	Методика викладання обраного виду спорту/ Теорія і методика викладання настільного	

Рис. 2.1 – Зразок 1

I курс		II курс		III курс		IV курс	
I семестр	II семестр	III семестр	IV семестр	V семестр	VI семестр	VII семестр	VIII семестр
Історія української державності та національної культури		Іноземна мова		Етика і естетика	Соціологія	Гігієна	
				Історія науки і техніки			
				Основи прав			
Педагогіка		Філософія	Педагогіка	Психологія	Методика фізичного виховання в СМГ	Методи дослідження у фізичному вихованні	Політологія Імідажологія
Анатомія людини з основами спортивної морфології		Українська мова (за професійним спрямуванням)	Економіка	Професійна майстерність тренера	Олімпійський і професійний спорт	Культура бешкету	
			Логіка	Тренерська діяльність			
			Теорія фізичного виховання	Інформаційно-технічні засоби навчання Нові технічні засоби навчання	Історичні аспекти Олімпійського та професійного спорту	Біомеханіка	
				Практика за профілем майбутньої роботи (ЗОП, ДЮСШ)			
Біохімія		Психологія		Фізіологія людини і спорту		Модлювання та прогнозування в спорті Основи побудови тренувального процесу	
Сучасні інформаційні технології та метрологічний контроль у ФВС		Історія фізичної культури	Туризм	Методика фізичного виховання (Проф.лед.прак.)		Тренерська практика	Виробнича практика в основній і старших школах, ДЮСШ
		Історія олімпійського руху	Спортивний туризм				
Гімнастика та методика її навчання				Плавання та методика його навчання			
Легка атлетика та методика її навчання				Педагогічна практика в різних оздоровчих закладах			
Спортивні та рухливі ігри і методика їх навчання							
	Загальна теорія підготовки спортсмена	Теорія і методика обраного виду спорту (Проф.вед.прак. в ДЮСШ)			Теорія і методика обраного виду спорту (Проф.вед.прак. в ДЮСШ)		
	Фізична підготовка в різних видах спорту	Система спортивної підготовки в обраному виді спорту (Проф.вед.прак. в ДЮСШ)			Система спортивної підготовки в обраному виді спорту (Проф.вед.прак. в ДЮСШ)		
	Олімпійська освіта	Спортивні танці	Теорія і методика навчання силових видів і сдиноборств				
	Основи олімпійських знань	Музичність	Історія силових видів та сдиноборств				
	Літній табірний збір						
	Навчально-тренувальний табірний збір						
Обов'язковий компонент загальної підготовки							
Обов'язковий компонент професійної підготовки							
Вибірковий компонент загальної підготовки							
Вибірковий компонент професійної підготовки							
Практики							

Рис. 2.2 – Зразок 2

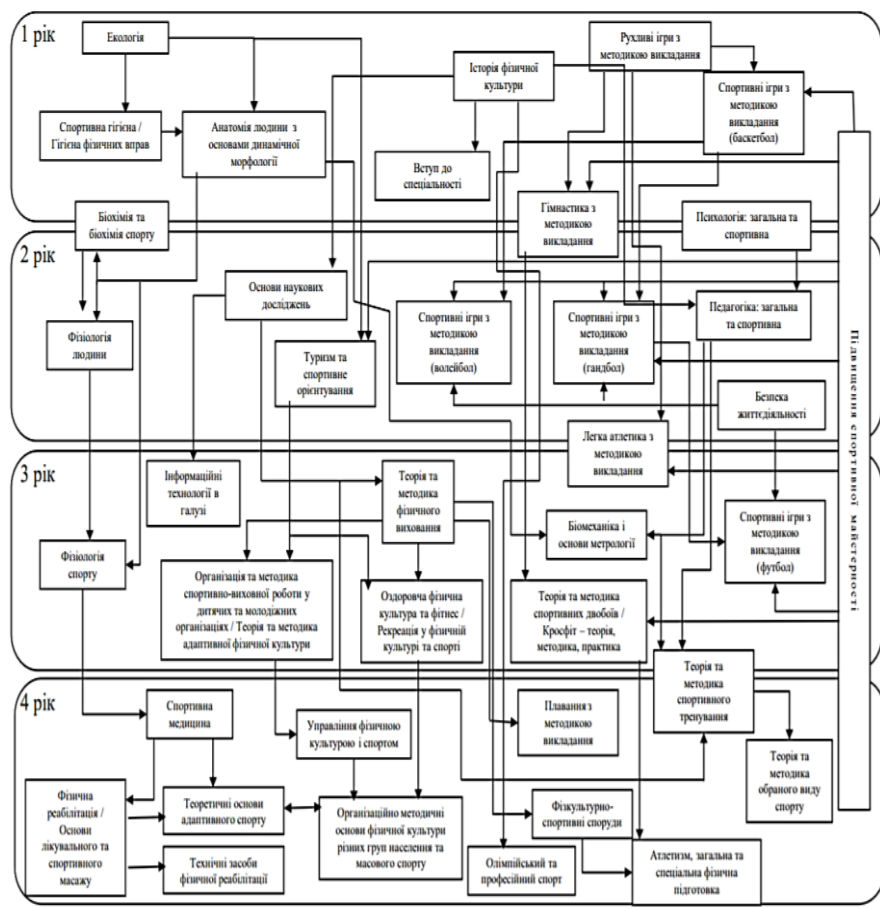


Рис. 2.3 – Зразок 3

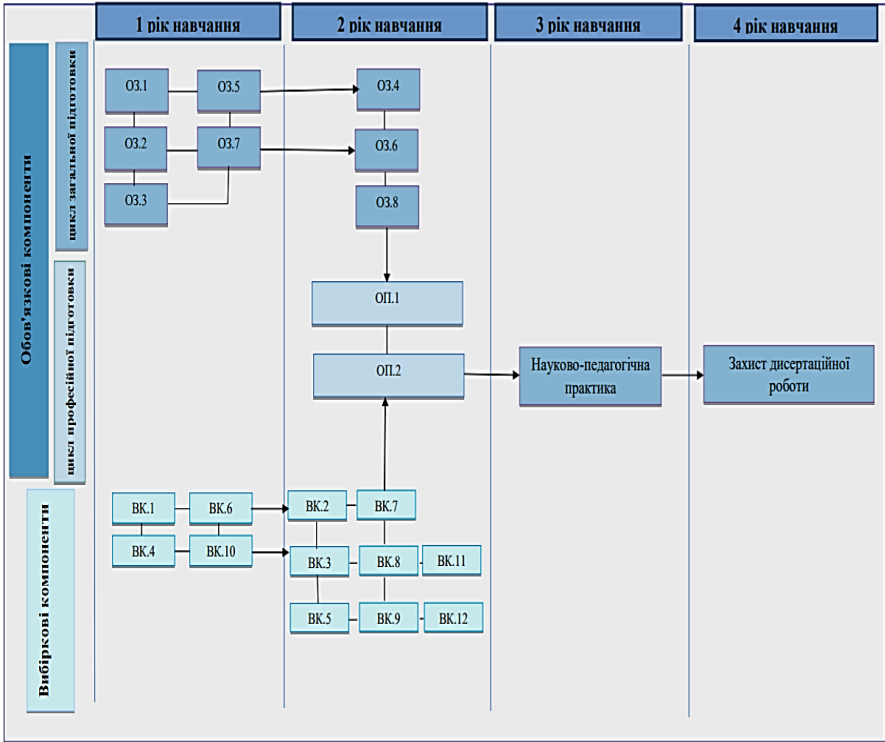


Рис. 2.4 – Зразок 4

Практична робота 3

Розроблення різних видів бесід відповідно до теми індивідуального завдання

Мета: розроблення різних видів бесіди (репродуктивної, катехізичної, евристичної) відповідно до теми індивідуального завдання.

Завдання: розробити перелік питань для різних видів бесіди (репродуктивну, катехізичну, евристичну) відповідно до теми індивідуального завдання.

Інформаційні джерела

1. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
2. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. – Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. – 224 с.
3. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для студ. вищ. навч. закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с.
4. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.

Теоретичні відомості

Бесіда – це метод навчання, за якого викладач за допомогою питань спонукає студентів до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.

Загальні вимоги до бесіди:

1. Зміст, форма і послідовність питань повинні чітко відповідати поставленому завданню.
2. Питання для бесіди мають бути конкретні, точні, чіткі. При складанні питань необхідно враховувати досвід і знання студентів з теми.
3. При підготовці до заняття педагог повинен точно визначити: мету бесіди, план її проведення, основні питання й орієнтовні відповіді на них, які знання повинні отримати учні, які зробити висновки.
4. Кожне питання має бути цілеспрямованим, стилістично правильним.
5. Оптимальний обсяг питань становить 5–7.
6. Питання під час бесіди потрібно задавати всій групі, залучаючи всіх студентів до роботи.
7. Бесіда має спрямовувати безпосереднє чуттєве сприймання предметів і явищ природи. Викладач ставить на занятті ряд послідовних питань, відповіді на які впливають із попередніх, уже відомих положень.

8. Педагогу потрібно поступово збільшувати ступінь участі студентів у бесіді ускладненням питань. Питання ускладнюються поступово.

9. Слід уникати питань, на які можна відповісти одним словом (так, ні), або тих, що підказують відповідь. Не коректно ставити «каверзні» питання, варто уникати невизначених (що знаєте про...).

10. Бесіда має завершуватися підсумком (висновок, який у підсумку формулюють студенти разом з педагогом).

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися з підходами до класифікації методів навчання (додаток 3.А).

2. Ознайомитися із видами бесід та вимогами до них.

3. Проаналізувати зміст навчального матеріалу відповідно до теми індивідуального завдання.

4. Розробити перелік питань для репродуктивної, катехізічної, евристичної видів бесіди відповідно до теми індивідуального завдання (додаток 3.Б). Кількість питань до кожного із видів бесіди (репродуктивної, катехізічної, евристичної), які Ви розробляєте має становити 5–7 питань. Формулюючи питання дотримуйтесь логічної структури питання (додаток 3.В).

5. Дати письмово орієнтовні відповіді на питання розроблених бесід.

6. Сформулювати висновки з практичної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттям «метод навчання»?

2. У чому різниця між методом та прийомом навчання?

3. Які підходи до класифікації методів навчання виокремлюють?

4. Які види методів за джерелом інформації виокремлюють?

5. Які групи методи виокремлюють за типом пізнавальної діяльності?

6. Які види розповіді розрізняють? Охарактеризуйте їх.

7. Які види пояснення виокремлюють? У чому їх особливості?

8. Які види бесіди виокремлюють? Охарактеризуйте їх.

9. Яке місце в загальній класифікації методів навчання займає бесіда? (додаток 3.Б)

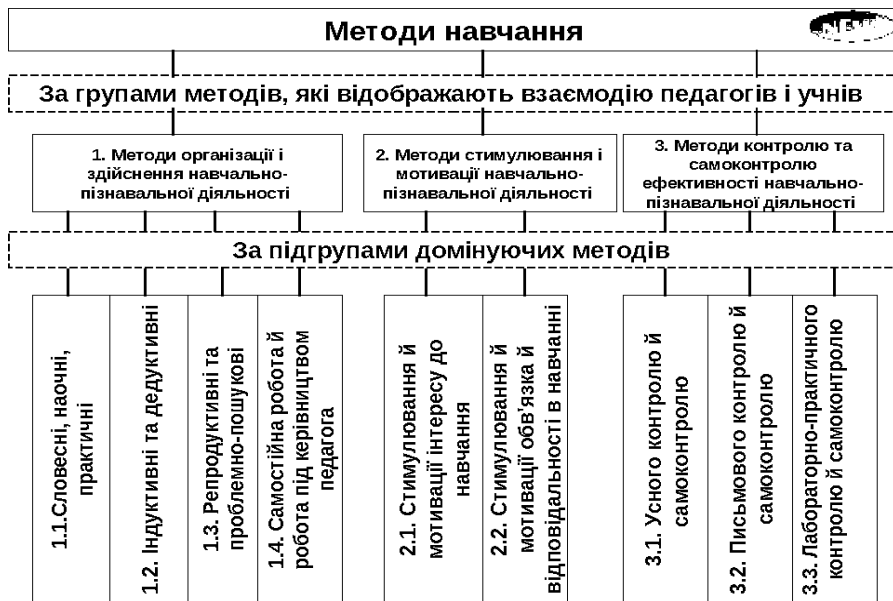
10. Які методи відносять до наочних? Охарактеризуйте їх.

11. Які вимоги до формулювання питань?

12. Які види питань розрізняють?

Додаток до практичної роботи 3

3.А. Класифікація методів навчання



3.Б. Теми індивідуальних завдань для виконання практичних робіт 3–5, 7

1. Педагогіка як наука, її категорії, завдання.
2. Система вищої освіти в Україні.
3. Нормативно-правове регулювання організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.
4. Зміст вищої освіти.
5. Методичне забезпечення освітнього процесу у закладах вищої освіти.
6. Програми навчальних дисциплін: вимоги до їх розроблення.
7. Діяльність куратора студентської академічної групи.
8. Типи закладів вищої освіти.
9. Рівні та ступені вищої освіти.
10. Навчальні й робочі плани, їх характеристика.
11. Освітньо-професійна (наукова) програма підготовки фахівця.
12. Методи навчання у закладах вищої освіти.
13. Форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.
14. Особливості проведення лабораторних і практичних занять у ЗВО.
15. Самостійна робота студентів у закладах вищої освіти.
16. Форми виховної роботи у закладах вищої освіти.
17. Технології навчання у закладах вищої освіти.

18. Інформаційно-комунікаційні технології.
19. Дистанційна технологія навчання у закладах вищої освіти.
20. Контроль та оцінювання навчальних досягнень у закладах вищої освіти.
21. Система забезпечення якості вищої освіти.
22. Особливості педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти.
23. Значення і місце лекції у закладах вищої освіти.
24. Науково-дослідна робота студентів у ЗВО.
25. Педагогічна майстерність викладача ЗВО.

3.В. Структура та класифікація питань

Логічна структура питання містить: 1) шукане; 2) позначену в загальних контурах інформацію; 3) питання – це вимога переходу від відносного, неповного знання, до знання повного (рис. 3.В.1).

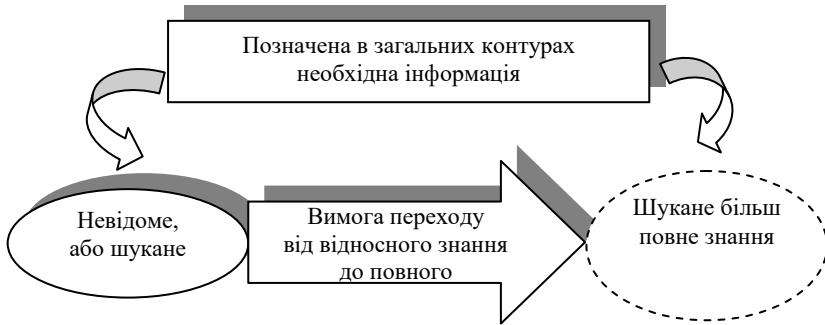


Рис. 3.В.1 – Логічна структура питання

Елементарне питання складається з двох частин: суб'єкта і передумови (рис. 3.В.2). Суб'єкт надає множину альтернатив, а передумова визначає, яку кількість справжніх альтернатив бажано мати у відповіді та якого роду вимоги мають бути поставлені до їх повноти і розрізнення. Саме передумова задає напрям пошуку відповіді і визначає її сутнісне значення.

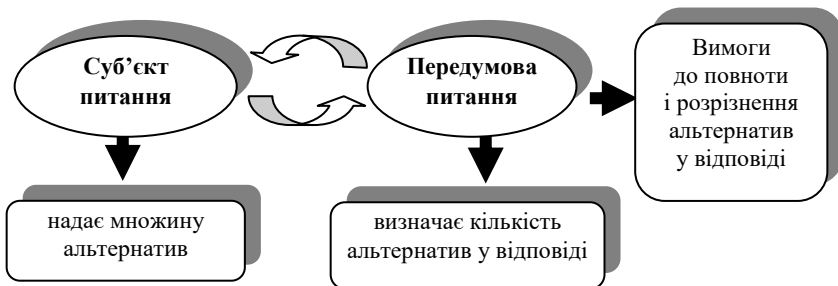


Рис. 3.В.2 – Загальна структура елементарного питання

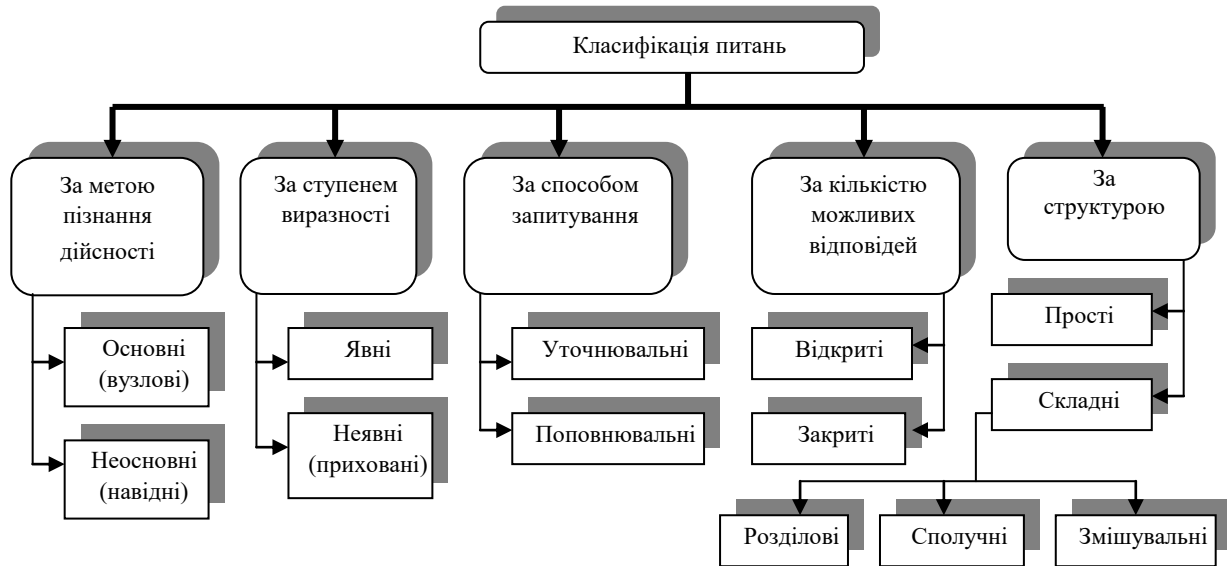


Рис. 3.В.3 – Класифікація питань

**Розроблення конспекту лекції
відповідно до теми індивідуального завдання**

Мета: розроблення розгорнутого конспекту лекції відповідно до теми індивідуального завдання.

Завдання: ознайомитися із структурою лекційного заняття, його типами та вимогами до розроблення конспектів лекційних занять; розробити конспект лекції відповідно до теми індивідуального завдання.

Інформаційні джерела

1. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб. / І. В. Зайченко. – Київ, 2017. – 456 с.
4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. В. Каплінський. – Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», – 2015. – 224 с.

Теоретичні відомості

Лекція (лат. lectio – читання) – це логічно завершений, науково обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної наукової проблеми, теми чи розділу навчального предмету, ілюстрований за необхідністю наочністю.

Згідно вимог сучасної дидактики вищої школи лекція повинна забезпечувати: великий об'єм чітко систематизованої і концентрованої, методично грамотно опрацьованої сучасної наукової інформації; доказовість і аргументованість суджень; достатню кількість фактів, аргументів, прикладів, текстів чи документів, які підтверджують основні тези лекції; ясність, логічність і лаконічність викладу інформації; активізацію навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти різноманітними засобами; чітке окреслення кола питань для самостійного опрацювання з посиленням на джерела інформації; аналіз різних точок зору на вирішення поставлених проблем; надання здобувачам вищої освіти можливості слухати, осмислювати і нотувати отриману інформацію; встановлення контакту з аудиторією та забезпечення ефективного зворотного зв'язку; педагогічно доцільне використання різноманітних засобів наочності; педагогічну завершеність (повне висвітлення наукової проблеми чи теми з логічними висновками).

Експериментально встановлено, що слухач зазвичай може запам'ятати і відтворити не більше 5–9 одиниць інформації. Тому на лекції доцільно аналізувати не більше 5 основних питань. Що ж стосується кількості рис аналізованих явищ, то тут слід обмежуватися максимальним числом – 9, що є межею короткотермінового запам'ятовування.

Під час розроблення конспекту лекції важливо дотримуватися вимог академічної доброчесності: робити посилання на відповідні інформаційні ресурси, не привласнювати собі розробки інших викладачів.

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися зі структурою та типами лекційних занять.
2. Визначити місце лекції в структурі навчального курсу, її тему та завдання (дидактичні, виховні, розвивальні) з урахуванням особливостей студентської аудиторії.
3. Проаналізувати зміст навчального матеріалу відповідно до теми індивідуального завдання й визначити тип лекції.
4. Визначити план викладу теоретичного матеріалу й підібрати необхідний матеріал. Опрацювати джерела інформації (варто зібрати більше матеріалу, ніж можете використати, відокремити основну та другорядну інформацію, систематизувати її).
5. Продумати вступ до лекції (цікаве питання, цитата, історичний факт тощо).
6. Визначити в конспекті основне, що обов'язково слід повідомити студентам. Перевірити за словником зміст нових понять та термінів.
7. Продумати висновки: максимально короткий зміст основних тез лекції.
8. Спрогнозувати можливі питання студентів і продумати відповіді на них.
9. Розробити розгорнутий конспект лекції з врахуванням вимог до структури лекційних занять (додаток 4.А).
10. Сформулювати висновки з практичної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттям «форми організації освітнього процесу»?
2. Які форми організації освітнього процесу виокремлюють? Схарактеризуйте їх.
3. Які види навчальних занять виокремлюють?
4. У чому полягають позитивні та негативні сторони лекції?
5. Які дидактичні завдання покликана вирішити лекція?
6. Коли доцільно проводити лекційні заняття?
7. Які види лекцій виокремлюють? У чому їх особливості?
8. Які види нетрадиційних лекційних занять виокремлюють? Схарактеризуйте їх.
9. Які вимоги до структури лекційного заняття?

4.А. Орієнтовна структура лекційного заняття

Конспект лекції

Тема: назва теми вказується відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Мета: формулюється, виходячи із змісту робочої програми дисципліни, результати навчання, які плануються досягти з урахуванням вимог освітньої програми та чинного стандарту вищої освіти:

– **навчальна** – передбачає формування у студентів: наукових (методологічних знань про ...; розуміння понять (теорій тощо); осмислення закономірностей (теорій, підходів тощо); умінь дискусії (діалогу) з проблем ...;

– **розвивальна** – передбачає розвиток психічних пізнавальних процесів і станів: критичного ставлення до проблем ...; ціннісних уявлень про ...; особистісного ставлення до ...; особистісних поглядів стосовно ...;

– **виховна** – передбачає формування певної системи емоційно-ціннісного ставлення особистості до професійної діяльності, зокрема та світу в цілому (естетичних, моральних і т.д.).

Тип лекції: вступна, тематична, оглядова, заключна тощо (вибрати потрібне).

Методи та технології навчання: перерахувати, які методи, прийоми, засоби навчання застосовуються під час лекції для досягнення визначених завдань користуючись запропонованим переліком чи доповнити іншими методами.

Методи, прийоми передачі та обміну словесною інформацією:

- розповідь;
- бесіда (репродуктивна, пошукова, проблемна, аутентична – обговорення особистісних поглядів, життєвих міркувань студентів тощо);
- мозкова атака (брейнстормінг);
- дискусія;
- діалог;
- кейс-метод (розповідь про подію, що сталась у житті людини).

Методи, прийоми переконання:

- апеляція до висловлювань відомих людей;
- проведення доказів;
- висловлювання аргументів «за» і «проти»;
- апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів;
- діагностичне питання.

Методи, прийоми розвитку мислительних дій:

- аналіз;
- синтез;
- порівняння;

- розрізнення;
- аналогія;
- узагальнення;
- екстраполяція;
- міркування (просте, складне, вільне, доказове);
- дедукція;
- індукція.

Технології навчання: елементи проблемного навчання, ігрові технології, модульного навчання, проектного навчання, контекстного навчання, програмного навчання, тренінгові, рівневої диференціації, інформаційно-комунікаційні тощо (*вибрати зі списку або доповнити власним терміном за необхідності*).

Рекомендована література: (2–4 джерела).

План лекції

1. Назва питання № 1.
2. Назва питання № 2.
3. Назва питання № 3.

Але не більше чотирьох на одну лекцію.

ХІД ЛЕКЦІЇ

Вступна частина

Основна частина

1. Назва питання лекції № 1.

Текст лекційного матеріалу.

2. Назва питання лекції № 2.

Текст лекційного матеріалу.

Тощо.

Заключна частина

Відображення логічних висновків про основні поняття, положення, що розглядалися на лекції.

Творче завдання

Запропонуйте й обґрунтуйте вирішення наведених кейсів.

Кейс 1

На самому початку лекційного заняття студент заявляє Вам: «Я не думаю, що ви як педагог, зможете нас чомусь навчити».

Ваша реакція:

1. «Твоя справа – учитися, а не учити вчителя».
2. «Таких, як ти, я, звичайно, нічому не зможу навчити».

3. «Може бути, тобі краще перейти в інший клас або учитися в іншого вчителя?».
4. «Тобі просто не хочеться учитися».
5. «Мені цікаво знати, чому ти так думаєш».
6. «Давай поговоримо про це докладніше. У моєму поводженні, напевно, є щось таке, що наводить тебе на подібну думку».

Кейс 2

«Я відчуваю, що дисципліна, яку Ви викладаєте, не потрібна мені», – говорить студент викладачеві і додає: «Я взагалі думаю кинути навчання». Як на це повинен відреагувати викладач?

1. «Перестань говорити дурниці!»
2. «Нічого собі, додумався!»
3. «Може, тобі знайти іншого викладача?»
4. «Я хотів би докладніше знати, чому в тебе виникло таке бажання?»
5. «А що, якщо нам попрацювати разом над вирішенням твоєї проблеми?»
6. «Може, твою проблему можна вирішити якимось інакше?»

Кейс 3

Йде лекційне заняття, викладач розповідає нову тему, а студент не слухає його і грає в телефон. Цю проблему викладач вирішив так: «Ілля, давай домовимося. Ти зараз прибереш телефон, так як мені треба продовжити нову тему, на наступному занятті ти будеш разом з усіма писати по ній контрольну, і я не думаю, що ти напишеш на хорошу оцінку, якщо ти зараз її прослухаєш. А мені б дуже хотілося, щоб у тебе була відмінна оцінка на мою предмету, так і твоїм батькам було б дуже приємно бачити тебе щасливим».

1. Як Ви вважаєте, чи правильне рішення прийняв викладач?
2. Якими мотивами, на Вашу думку, керувався викладач?
3. Які Ваші дії в такій ситуації?
4. Запропонуйте своє бачення мотивації студентів під час лекційних занять.

Практична робота 5

Розроблення конспекту практичного (лабораторного, семінарського) заняття відповідно до теми індивідуального завдання

Мета: розроблення конспекту практичного заняття (лабораторного або семінарського) відповідно до теми індивідуального завдання.

Завдання: ознайомитися із структурою практичного (лабораторного або семінарського) заняття, вимогами; розробити конспект практичного (лабораторного або семінарського) відповідно до теми індивідуального завдання.

Інформаційні джерела

1. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
2. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник. КПШ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб. / І. В. Зайченко. – Київ, 2017. – 456 с.
4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник. / В. В. Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», – 2015. – 224 с.
5. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для студ. вищ. навч. закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с.

Теоретичні відомості

Практичне заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідних завдань. Для ефективного проведення практичних занять необхідно, щоб студент був попередньо ознайомлений зі змістом певного розділу курсу лекцій, і з теорією, практичне використання якої йому належить опанувати.

Семінарське заняття – особлива форма практичних занять, яка полягає в самостійному вивченні студентами окремих питань і тем лекційного курсу з наступним обговоренням та (або) оформленням матеріалу у вигляді повідомлення, реферату, доповіді тощо. Семінарське заняття сприяє глибокому засвоєнню студентами теоретичних проблем, оволодіння науковим апаратом, формуванню у них навичок ораторського мистецтва, уміння аргументувати свої судження, вести наукову полеміку, захищати і відстоювати свою думку, зважаючи на думку іншої людини. Підготовка до семінарського заняття перед-

бачає такі дії: опрацювання кількох джерел, виписування основних положень із посиланням на джерела, групування матеріалу за питаннями на окремих аркушах або картках, керуючись змістом попередньої лекції, поглиблення і розширення наявних знань, поповнення і виправлення записів, фіксування питань, що виникають, обмірковування плану відповіді на питання (добір відповідних фактів, цитат і аргументів), ознайомлення з рецензіями на літературу, яку вивчають, концентрація уваги на головному, консультування у викладача.

Лабораторне заняття – вид практичних занять у вищій школі, що проводиться за завданням викладача і з застосуванням навчальних приладів, інструментів, матеріалів, установок, вимірювальних приладів, комп'ютерів та інших технічних засобів.

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися із структурою практичного, лабораторного та семінарського заняття (додатки 5.А–5.В).

2. Проаналізувати зміст навчального матеріалу відповідно до теми індивідуального завдання.

3. Визначити тип заняття (практичне, лабораторне чи семінарське).

4. Визначити послідовність виконання завдання студентів на занятті й підібрати необхідний матеріал.

5. Розробити конспект практичного (лабораторного або семінарського) заняття з врахуванням вимог до його структури та особливостей.

6. Оформити конспект практичного (лабораторного або семінарського) заняття відповідно до вимог, сформулювати висновки з практичної роботи.

Творче завдання

Запропонуйте та обґрунтуйте вирішення наведених кейсів.

Кейс 1

Студент заявив викладачеві: «Я знову забув підготуватися до семінарського заняття». Як повинен на це відреагувати викладач?

1. «Ну от, знову!»
2. «Чи не здається тобі це проявом безвідповідальності?»
3. «Думаю, що тобі настав час почати відноситися до справи серйозніше».
4. «Я хотів би знати, чому?»
5. «У тебе, імовірно, не було для цього можливості?»
6. «Як ти думаєш, чому я щораз нагадую про це?»

Кейс 2

Викладач з великим досвідом роботи входить в аудиторію і бачить на дошці карикатуру на себе. Вона виразна, смішна, точна. Студентська група мовчки чекає реакції викладача. Викладач з цікавістю розглядає карикатуру

і каже: «Оскільки намальовано дуже добре, мені шкода це витирати. Нехай художник спочатку перенесе це на папір. Я хвалю талановитого карикатуриста».

1. На вашу думку, в цій ситуації вчитель продемонстрував свою зрілість чи, навпаки, невпевненість?

2. Чи потрібно сприймати карикатуру як свою особисту образу й ображатися на витівку студентів?

3. Чи потрібно було шукати винуватця і намагатися присоромити його?

4. Чи вдалося студентам здійснити вплив на емоційний настрій педагога?

Перелік питань для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттями «практичне заняття», «лабораторне заняття» та «семінарське заняття»?

2. Які особливості практичних, лабораторних та семінарських занять виокремлюють?

3. Які вимоги до структури практичних, лабораторних та семінарських занять виокремлюють?

4. Які дидактичні завдання покликана вирішити практичні, лабораторні та семінарські заняття виокремлюють?

5. На які види й за якими ознаками класифікують лабораторні заняття? У чому їх особливості?

6. Які види та форми проведення практичних занять виокремлюють? Схарактеризуйте їх.

7. Які види та форми проведення семінарських занять виокремлюють? Схарактеризуйте їх.

8. Які основні етапи проведення семінарського заняття?

9. Яка структура проведення практичних занять?

10. Які критерії визначають ефективність проведення практичного (лабораторного або семінарського) заняття?

11. Від яких чинників залежить вибір типу заняття: практичне, лабораторне чи семінарське?

12. Чи впливає на реалізацію мети заняття його тип?

5.А. Орієнтовна структура практичного заняття

Тема: ...

Мета: ...

Дидактичне забезпечення: ...

Матеріально-технічне забезпечення: ...

Рекомендована література: ...

Хід заняття

- I. Організаційна частина (*перевірка присутності і готовності студентів до практичного заняття, інструктаж з техніки безпеки при необхідності*).
- II. Актуалізація опорних знань і практичного досвіду студентів.
- III. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів.
- IV. Повідомлення теми, мети практичної роботи.
- V. Основні теоретичні положення, необхідні для виконання практичної роботи (*за необхідності*).
- VI. Виконання завдань практичного заняття.

Порядок виконання роботи

I. ...

...

VII. Заключна частина:

- завдання студентам з рефлексії їх діяльності;
- підведення підсумків заняття.

5.Б. Орієнтовна структура лабораторного заняття

Тема: ...

Мета: ...

Дидактичне забезпечення: ...

Обладнання: ...

Форма звітності: ...

Рекомендована література: ...

Хід заняття

- I. Організаційна частина:
 - перевірка готовності студентів до лабораторного заняття;
 - інструктаж з техніки безпеки.
- II. Актуалізація опорних знань і практичного досвіду студентів.
- III. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів.
- IV. Повідомлення теми, мети лабораторної роботи.
- V. Вступний інструктаж і пояснення послідовності виконання лабораторної роботи.

Порядок виконання лабораторної роботи

1. ...

...

(пояснення завдань, що необхідно вирішити; надання консультацій з методики експериментування).

VI. Самостійна робота студентів по виконанню роботи:

- виконання теоретичних завдань;
- виконання практичних завдань;
- оформлення результатів експериментів у вигляді таблиць, графіків тощо
- оформлення загальних висновків лабораторної роботи.

VII. Оформлення звіту про виконання роботи та його захист студентом.

VIII. Заключна частина:

- оцінювання результатів виконання й захисту лабораторної роботи;
- аналіз викладачем ефективності виконання лабораторних робіт студентами, надання завдань для самостійної роботи;
- прибирання робочих місць (здавання матеріалів, приладів, інструментів, іншого устаткування відповідальному працівнику).

5.В. Орієнтовна структура семінарського заняття

Тема: ...

Мета: ...

Дидактичне забезпечення: ...

Матеріально-технічне забезпечення: ...

Рекомендована література: ...

Хід семінарського заняття

I. Вступна частина:

- привітання зі студентами;
- виявлення відсутніх;
- встановлення логічного зв'язку із вивченим матеріалом;
- перевірка підготовленості до заняття.

II. Стимулювання навчальної діяльності студентів.

III. Обговорення питань, винесених на семінарське заняття

Питання для обговорення

1. ...

...

(обговорення основних питань семінарського заняття; заслуховування доповідей студентів і проведення дискусії).

IV. Підведення підсумків заняття.

- узагальнення результатів обговорення;
- оцінювання роботи студентів;
- повідомлення домашнього завдання.

**Розроблення сценарію виховного заходу
відповідно до теми індивідуального завдання**

Мета: розроблення сценарію виховного заходу відповідно до теми індивідуального завдання.

Завдання: ознайомитися із видами та структурою виховних заходів та вимогами до їх проведення; розробити сценарій виховного заходу відповідно до теми індивідуального завдання.

Інформаційні джерела

1. Методика виховної роботи : навч. посіб. / І. В. Андрощук, І. П. Андрощук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 320 с.

2. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Пionтківська. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 264 с.

3. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.

4. Поясик О. І. Методика виховної роботи : навч. посіб. / О. І. Поясик, В. В. Лапо. – Івано-Франківськ : вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. – 202 с.

Теоретичні відомості

Виховання – цілеспрямований процес, де кожна конкретна мета зумовлює відповідний зміст і методи. Напрямок виховання визначається єдністю мети і змісту. У педагогічній науці розрізняють моральне, естетичне, національно-патріотичне громадянсько-правове, фізичне, трудове, професійне виховання в їх нерозривному зв'язку, взаємозумовленості та взаємозалежності.

Специфіка виховного процесу у закладі вищої освіти полягає в тому, що він включає в себе формування у студентів професійної спрямованості й основ професійної етики. Організуючи виховний процес, важливо пам'ятати про умови його результативності, а саме: формування моральних рис особистості відбувається на основі діяльності людини та її міжособистісної взаємодії; співвіднесення зовнішніх впливів з індивідуальними особливостями особистості; знання джерел і рушійних сил її професійного та життєвого самовизначення.

Формами професійного виховання є бесіди, круглі столи, конференції, конкурси, диспути, екскурсії на підприємства потенційних роботодавців тощо.

Реалізація виховної роботи в студентських групах здійснюється через інститут кураторів. Це управлінська ланка, яка взаємодіє з іншими в системі позааудиторної виховної роботи та забезпечує її організацію на рівні студентської академічної групи.

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися із видами та структурою виховних заходів.
2. Визначити мету виховного заходу відповідно до теми індивідуального завдання й визначити форму його проведення (додаток 6.А).
3. Визначити структуру виховного заходу відповідно до обраної форми й підібрати необхідний матеріал (додаток 6.Б).
4. Розробити сценарій виховного заходу з врахуванням вимог до його структури та особливостей.
5. Оформити сценарій виховного заходу відповідно до вимог та проаналізувати (додаток 6.В).
6. Сформулювати висновки з практичної роботи.

Творче завдання

Запропонуйте й обґрунтуйте вирішення наведеного кейсу.

Студент говорить педагогу: «На два найближчих заняття, що Ви проводите, я не піду, тому що в цей час хочу побувати на спортивних змаганнях як глядач, просто відпочити». Як потрібно відповісти йому?

1. «Наступного разу тобі прийдеться пояснювати куратору й декану причини твого невідвідування занять».
2. «Це – твоя справа, тобі ж здавати іспит (залік). Прийдеться все-одно звітувати за пропущені заняття, я потім тебе обов'язково запитав».
3. «Ти, мені здається, дуже несерйозно відносишся до занять».
4. «Може, тобі взагалі краще залишити університет?»
5. «А що ти збираєшся робити далі?»
6. «Мені цікаво знати, чому відвідування змагання для тебе цікавіше, ніж заняття в університеті».
7. «Я тебе розумію: ходити на змагання дійсно цікавіше. Але я, проте, хотів би знати, чому це так саме для тебе».

Питання для самоконтролю

1. Які завдання виховної роботи у закладах вищої освіти?
2. Яка роль куратора в реалізації завдань виховної роботи?
3. Які напрями виховної роботи визначають? Схарактеризуйте особливості реалізації кожного з напрямів виховної роботи.
4. Які методи виховання виокремлюють? Схарактеризуйте їх.
5. Від чого залежить вибір методів виховання?
6. Які форми виховної роботи виокремлюють? У чому їх особливості?
7. Яких вимог необхідно дотримуватися під час проведення виховних заходів у закладах вищої освіти?
8. Які основні структурні елементи виховної години?
9. Які основні етапи проведення екскурсій?
10. Які критерії визначають ефективність проведення виховних занять?

6.А. Теми індивідуального завдання

1. Година куратора «Академічна доброчесність: сутність, основні поняття».
2. Виховна година «Дистанційне навчання: за і проти».
3. Виховний тренінг «Етика взаємовідносин».
4. Вечір-реквієм до Дня пам'яті героїв Крут та Небесної сотні.
5. Година куратора «Морально-етичні засади професії педагога».
6. Година куратора «Наркоманія, алкоголізм, тютюнопаління як соціальне зло та їх наслідки».
7. Виховна година «Ми за здоровий спосіб життя».
8. Виховний захід «Історія родини кожного з нас – це літопис нашого народу».
9. Виховний тренінг «Пізнай себе і ти пізнаєш світ».
10. Виховна година «Людина – справжнє диво, таємниця».
11. Година куратора «Вчинки і відповідальність».
12. Година куратора «Функціонування студентського самоврядування: успіхи, проблеми, перспективи».
13. Виховний тренінг «У чому сенс життя?».
14. Година куратора «Пізнай свій рід – побачиш свій шлях у житті».
15. Виховна година «Чорнобиль – біль і трагедія України».
16. Виховний тренінг «Що ти обираєш: жити здорово чи здорово?»
17. Година куратора «Правила особистої та побутової гігієни».
18. Виховна година «Нетрадиційні методи оздоровлення».
19. Година куратора «Вони боролися за нас...».
20. Виховний тренінг «Життєві цінності».

6.Б. Рекомендована структура виховного заходу

Дата _____

Час проведення _____

Місце проведення _____

Група _____

Форма проведення виховного заходу: _____

Тема _____

Мета заходу: _____

Методи виховання: _____

Дидактичне забезпечення: _____

Матеріально-технічне забезпечення: _____

Хід виховного заходу

I. Організаційна частина (____ хв)

1.1. _____

1.2. _____

II. Момент актуалізації уваги аудиторії (____ хв)

2.1. Вступне слово ведучого.

2.2. Оголошення теми виховного заходу.

2.3. Постановка ключового питання «_____».

III. Основна частина

3. Поетапний опис заходу

3.1. _____

3.2. _____

IV. Заключна частина

4.1. Підведення підсумків виховного заходу.

4.2. Заключне слово ведучого.

6.В. Схема аналізу виховного заходу

Викладач _____
Відвідав виховний захід в групі _____ курсу _____
спеціальність _____
Дата проведення заходу _____
Тема заходу _____
1. Мета відвідування виховного заходу _____

1.1. На виховання яких студентів і яких якостей спрямовано захід _____

1.2. Урахування рівня вихованості учнів при визначенні мети й завдання заходу: високий; середній; низький.

1.3. Місце даного заходу в системі виховної роботи _____

2. Аналіз підготовленості до проведення виховного заходу:

2.1. Процес підготовки:

2.1.1. Спрямовуюча роль куратора у процесі підготовки заходу, надання тактової допомоги студентам _____

2.1.2. Роль громадських організацій, органів самоврядування при підготовці і проведенні заходу _____

2.1.3. Позиція студентів у підготовці _____

2.1.4. Забезпечення в процесі підготовки дружньої злагожденості роботи колективу, формування стосунків співробітництва _____

3. Проведення заходу:

3.1. Організація:

3.1.1. Оформлення приміщення, обладнання, використання ТЗН _____

3.1.2. Чіткість, злагожденість проведення заходу _____

3.1.3. Дозування часу, раціональність його використання _____

3.2. Зміст:

3.2.1. Гуманістична спрямованість _____

3.2.2. Зв'язок з життям групи, навчального закладу, району, міста _____

3.2.3. Урахування в змісті заходу питань, що хвилюють студентів _____

3.2.4. Урахування вікових та індивідуальних особистостей _____

3.3 Методика проведення:

3.3.1. Доцільність обраної форми проведення _____

3.3.2. Роль педагога в проведенні заходу _____

3.3.3. Наявність елементів дискусії, обговорення _____

3.3.4. Ступінь самостійності учнів в обговоренні проблем _____

4. Результати:

4.1. Чи досягнута мета? _____

4.2. Аналіз ставлення учнів до змісту, ступінь їх активності _____

4.3. Чи належить захід до системи? _____

4.4. Що вдалося краще, а що – гірше? _____

4.5. Загальні висновки _____

5. Рекомендації: _____

Розроблення тестових завдань для контролю навчальних досягнень

Мета: розроблення тестового поля для перевірки рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Завдання: ознайомитися із видами тестових завдань та вимогами до їх розроблення; розробити тестове поле для перевірки рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з теми відповідно до індивідуального завдання.

Інформаційні джерела

1. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / І. Є. Булах, М. Р. Мруга. – Київ : Майстер-клас, 2006. – 160 с.

2. Вимірювання в освіті : підручник / за ред. О. В. Авраменко. – Кіровоград : «КОД», 2011. – 360 с.

3. Сергієнко В. П. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – Київ : НПУ, 2011. – 41 с.

4. Кухар Л. О. Конструювання тестів. Курс лекцій : навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

Теоретичні відомості

Тестування (testing) – метод вимірювання певних властивостей особи за допомогою тесту.

Тест – це інструмент, що складається з кваліметрично-вивіреної системи тестових завдань, стандартизованої процедури проведення і заздалегідь спроектованої технології обробки і аналізу результатів, призначений для вимірювання якостей і властивостей особи, зміна яких можлива в процесі систематичного навчання.

Тест – це сукупність тестових завдань, які підібрані за певними правилами для вимірювання певної властивості.

Тестове завдання – складова одиниця тесту, яка відповідає не тільки формальним вимогам до завдань у тестовій формі, але й певним статистичним вимогам.

Кожне тестове завдання повинно: оцінювати досягнення важливої та суттєвої освітньої цілі; перевіряти відповідний рівень засвоєння знань.

Завдання у тестовій формі – це одиниця контрольного матеріалу, що відповідає низці формальних вимог і характеризується певним рівнем складності.

Порядок виконання роботи

1. Проаналізувати зміст навчального матеріалу теми та визначити основні поняття, які необхідно засвоїти та компетентності, які необхідно формувати під час вивчення цієї теми.

2. Визначити форми тестових завдань, які буде містити тестове поле (додаток 7.А).

3. Сконструювати тестове поле з теми відповідно до індивідуального завдання з дотриманням правил конструювання тестових завдань (додаток 7.Б). Кількість тестових завдань в тесті має становити 20 – 30 завдань. Кожне тестове завдання подавати відповідно до наведеної форми (рис.7.1).

<p>Тема 7: Форми організації освітнього процесу в закладах вищої освіти</p> <p><i>Виберіть всі правильні відповіді:</i></p> <p>Освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється за такими формами:</p> <p>а) навчальні заняття; б) самостійна робота; в) консультація; г) практична підготовка; д) контрольні заходи.</p>	Завдання 1	Варіант 1										
<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">а</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">б</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">в</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">г</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">д</td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	а	б	в	г	д						<p>Правильна відповідь – (+) Неправильна відповідь – (-)</p>	
а	б	в	г	д								

Рис.7.1 – Зразок форми подачі тестового завдання

4. Оформити тестове поле та сформулювати висновки до практичної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттям «тестування»?
2. Що розуміють під поняттям «тест»?
3. Який існує взаємозв'язок між тестом та тестовим завданням?
4. Що називають дистрактором?
5. Які вимоги до формулювання дистракторів визначають?
6. Яких вимог необхідно дотримуватися під час конструювання тесту?
7. Яких вимог необхідно дотримуватися під час формулювання умови?
8. Які форми тестових завдань розрізняють? Схарактеризуйте їх.
9. Від чого залежить вибір форми тестових завдань?
10. Чим обумовлено визначення кількості тестових завдань в тесті?
11. Яка вірогідність вгадування у тестових завданнях різних форм? Чим це обумовлено?
12. Чи залежить вірогідність вгадування від кількості тестових завдань в тесті чи лише від кількості варіантів відповідей?

7.А. Типи тестових завдань за побудовою відповіді



7.Б. Правила конструювання тестових завдань

1. Кожне тестове завдання має оцінювати досягнення важливої та істотно освітньої цілі. Слід уникати перевірки тривіальних або надмірно вузько-спеціальних знань.
2. Кожне тестове завдання має перевіряти відповідний рівень засвоєння знань, у т.ч. вищі когнітивні рівні.
3. Умова має містити чітко сформульоване завдання. Завдання має фокусуватися на одній проблемі.
4. Варіанти відповідей мають бути гомогенними (однорідними).
5. Усі дистрактори мають бути вірогідними (правдоподібними).
6. Відомості, що містяться в одному тестовому завданні, не повинна давати відповідь на інше тестове завдання.
7. Не рекомендується використовувати як правильну відповідь чи дистрактор фрази «жоден варіант відповіді неправильний», «немає правиль-

ної відповіді», «усі відповіді правильні», «інколи», «ймовірно», «все з вищевказаного», «нічого з вищевказаного» тощо.

8. Умова має бути сформульована позитивно.

9. Необхідно уникати при формулюванні умови підказок типу:

- граматична невідповідність між умовою та варіантами відповідей;
- повторення у правильній відповіді слів з умови;
- використання прикладів з підручника чи лекції як тестових завдань;
- найдовша правильна відповідь;
- найдетальніша правильна відповідь;
- дистрактори, що виключають один одного;
- ситуації, коли одне тестове завдання є підказкою для другого.

Правила написання умови

Умова – це стимул для відповіді, яка описує певну проблему і ставить завдання. Умова повинна допомогти чітко уявити поставлену проблему. Умова може містити лише завдання або складатися із вступних відомостей та питання. Умова може подаватися у формі питання, у наказовій формі або у формі незавершеного твердження. Рекомендується використовувати форму питання або наказову форму. Формулювання питання доцільно починати з дієслова. Крім того, навіть у незавершеному твердженні умова має бути «завершена» з точки зору змісту, щоб на неї можна було відповісти, незважаючи на список варіантів відповідей. Отже, умова тестового завдання повинна містити достатню кількість інформації, але в той же час бути чіткою і лаконічною. Уникайте негативних формулювань, які вимагають протилежної, порівняно з більшістю тестових завдань, дії (вибір неправильного, гіршого), та є складними для розуміння.

Зміст завдання формулюється як можна точніше і коротше, стислість забезпечується ретельним підбором слів, символів, графіків, що дозволяють мінімумом засобів домагатися максимуму ясності суті завдання. Повністю виключаються повтори слів, малозрозумілі, рідко вживані, а також невідомі студентам символи, іноземні слова, що ускладнюють сприйняття суті. Для досягнення стислості в кожному завданні краще запитати про що-небудь одне.

Правила написання варіантів відповідей

Написання варіантів відповідей є найскладнішим завданням під час розроблення тестового завдання. Серед відповідей мінімум одна є правильною, решта – дистрактори – неправильними.

Доцільно створювати щонайменше 4–5 варіантів відповідей. Дистрактори, які не є вірогідними і однорідними, не треба включати до складу завдання. Не варто штучно збільшувати кількість дистракторів за рахунок невірогідних. Під час добору дистракторів доцільно використовувати поширені помилки, хибні уявлення, об'єкти, що відповідають лише частині характерис-

тик, наведених в умові, тощо. Водночас у дистракторах не повинно бути каверзних, фальшивих і хибних відомостей. Використовуйте правильні твердження, але такі, що не належать до поданого контексту. Наприклад, при завданні на встановлення наслідків конкретної ситуації може бути чотири типи відповідей за ступенем правильності наслідку та його зв'язку з наведеною конкретною ситуацією:

- 1) реальний наслідок, пов'язаний з конкретною ситуацією (правильна відповідь);
- 2) реальний наслідок, не пов'язаний з ситуацією;
- 3) нереальний або неправильно описаний наслідок, пов'язаний з конкретною ситуацією;
- 4) нереальний або неправильно описаний наслідок, не пов'язаний з конкретною ситуацією.

Використовуйте дистрактори з тим самим ступенем «технічності», «науковості», що й правильна відповідь. Для студентів із недостатніми знаннями такі дистрактори виглядають однаково привабливими.

Уникайте фразування правильної відповіді цитатою з підручника або стереотипним виразом. Оскільки дистрактори автор має вигадати самотужки, фразування відрізняється, й здобувачі можуть впізнати правильну відповідь зовнішньо.

При однакових питаннях від варіантів відповідей залежить складність тестового завдання. Варіанти відповідей треба розміщувати системно (в логічному, в алфавітному порядку, у порядку збільшення або зменшення чисел тощо). Відповіді мають бути незалежними одна від одної та не перетинатися між собою. Відповіді, що перетинаються, рідко бувають правильними, і це слугує підказкою. Відповіді мають бути однорідними за змістом і належати до однієї навчальної мети. Вони мають бути короткими та простими за структурою. Слова, що повторюються, слід додавати до умови. До відповідей бажано не додавати дієслова, що ускладнюють сприйняття та розуміння. Оптимально, щоб відповіді містили іменники, прикметники, числівники як окреме слово, словосполучення, просте речення. Складні речення у відповідях використовувати не рекомендується.

Відповіді мають бути подібними за зовнішніми ознаками, структурою, стилістикою тощо, зокрема, подібною має бути довжина відповідей. Типовою помилкою є створення найдовшої, детальної, конкретної, найповнішої правильної відповіді, до якої додаються коротші дистрактори. Інколи довжина правильної відповіді становить абзац, тоді як дистрактори містять одне–два слова. Відповіді мають відповідати умові граматично, стилістично та логічно. Невідповідність найчастіше спостерігається при застосуванні незавершеної форми твердження в умові.

Практична робота 8

Розроблення анкети та проведення анкетування для вивчення потреб здобувачів вищої освіти та рівня їх задоволення якістю освітнього процесу

Мета: розроблення анкети у Google формі для визначення ступеня задоволення здобувачів вищої освіти освітніми послугами (рівня викладання дисципліни, формами і методами навчання).

Завдання: ознайомитися із послідовністю розроблення анкет у Google формі; розробити анкету у Google формі для виявлення ступеня задоволення здобувачів вищої освіти освітніми послугами (рівня викладання дисципліни, формами і методами навчання); опрацювати результати анкетування та запропонувати способи покращення ефективності освітнього процесу відповідно до отриманих результатів.

Інформаційні джерела

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.

2. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. В. Каплінський. – Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», – 2015. – 224 с.

3. Цехмістрова Г. С. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. для студ. магістратури вищ. навч. закладів / Г. С. Цехмістрова, І. М. Кравченко. – Київ, 2014. – 328 с.

4. Створюйте чудові форми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com/intl/uk_ua/forms/about/

5. Якість вищої освіти: теорія і практика : навч.-метод. посіб. / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей ; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк [та ін.] ; НАПН України, Університет менеджменту освіти. – Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. – 176 с.

Теоретичні відомості

Якість освіти – комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного й морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання.

У програмному документі ЮНЕСКО за назвою «Реформа й розвиток вищої освіти» (1995 р.) визначені три критерії якості освітньої діяльності:

а) якість персоналу, що визначається ступенем академічної кваліфікації викладачів ЗВО. Якість персоналу та якість освітніх програм у поєднанні

процесу викладання й наукових досліджень, за умови їхньої відповідності суспільному попиту, визначають академічну якість змісту навчання;

б) якість підготовки студентів – за умови диверсифікованості освітніх програм, подолання багатопланового розриву, що існує між середньою і вищою освітою, і підвищення ролі механізмів навчально-професійної орієнтації й мотивації молоді;

в) якість інфраструктури та «фізичного навчального середовища» закладів вищої освіти, що охоплює «всю сукупність умов» їхнього функціонування, включаючи комп'ютерні мережі й сучасні бібліотеки, що може бути забезпечене за рахунок адекватного фінансування.

Визначення потреб та ступеня задоволення здобувачів вищої освіти наданням освітніх послуг та роботою структурних підрозділів закладу вищої освіти, які навчаються у закладах вищої освіти як споживачів освітніх послуг, проводиться, як правило, шляхом анкетування. Найбільш поширеною є анкета розроблена у Google формі, яка дає змогу не лише провести анкетування, а й автоматично представляє результати у вигляді діаграм та таблиць, що значно спрощує обробку результатів анкетування та їх представлення. Форму можна створити як в меню Google Диска, так і в існуючій електронній таблиці.

Ви також можете структурувати форму, розділивши її на кілька сторінок і додавши до них заголовки.

Щоб вставити питання, натисніть на стрілку поруч із кнопкою «Додати елемент» і виберіть у спадному меню один з наступних типів питання:

- **текст** – респонденту пропонується вписати коротку відповідь;
- **текст (абзац)** – респондент вписує розгорнуту відповідь;
- **один зі списку** – респондент повинен вибрати один варіант відповіді з декількох;
- **кілька зі списку** – респондент може обрати кілька варіантів відповіді;
- **список, що випадає** – респондент вибирає один варіант з розкритого меню;
- **шкала** – респондент повинен поставити оцінку, використовуючи цифрову шкалу (наприклад, від 1 до 5);
- **сітка** – респондент вибирає певні точки в сітці, що складається із стовпців і рядків;
- **дата** – респондент вибирає дату, використовуючи календар;
- **час** – респондент вибирає точний час або часовий проміжок.

Якщо ви натиснете саму кнопку «Додати елемент», а не на стрілку поруч із нею, то за замовчуванням буде додано текстове питання. Якщо потрібно змінити його на інше, виберіть потрібний пункт зі списку під назвою «Тип питання».

Потім впишіть варіанти відповідей. Хочете пояснити своє питання? Додайте коментар у полі «Пояснення». Ви можете також встановити прапорець «Зробити це питання обов'язковим», тоді користувач не зможе відправити форму, не відповівши на нього.

Зберігання відповідей. Після відправки форми розпочнеться запис відповідей. Ви зможете вирішити, де вони зберігатимуться. Це можна зробити пізніше, відкривши вікно редагування форми і натиснувши кнопку «Зберігати відповіді» на панелі інструментів.

Відповіді можна зберігати в таблиці або безпосередньо у формі. Таблиця дозволяє бачити їх у хронологічному порядку в міру надходження. Якщо відповіді записуються у форму, вони будуть доступні у вигляді зведення або CSV-файлу.

У діалоговому вікні «*Збереження відповідей*» можна створити нову таблицю для запису відповідей і присвоїти їй будь-яку назву. Ви також можете встановити прапорець «*Завжди створювати нову таблицю*», якщо хочете зберігати відповіді на всі майбутні форми в таблицях.

Крім того, відповіді можна записувати на окремий аркуш у поточній таблиці. Натисніть на «*Новий лист існуючої таблиці*» і потім кнопку «*Вибрати*». Ви побачите список своїх електронних таблиць. Встановіть прапорець поруч з потрібним файлом і натисніть «*Вибрати*». У таблицю буде додано новий аркуш, у якому відобразяться відповіді респондентів. Зверніть увагу, що одна таблиця не може приймати відповіді з декількох форм.

Коли таблиця обрана, кнопка «*Зберігати відповіді*» на панелі інструментів замінюється на кнопку «*Переглянути відповіді*». Натисніть її, щоб відкрити результати опитування (або увійдіть в таблицю через меню Диска).

Підсумок відповідей можна переглянути двома способами:

- перший спосіб – в електронній таблиці з відповідями;
- другий спосіб – з режиму «*Зведена Форма*».

У результаті на екрані ви побачите у вигляді діаграми підсумки відповідей. За допомогою Google Форм можна швидко проводити різноманітні опитування, аналіз та перегляд відповідей.

Порядок виконання роботи

1. Визначити спрямованості інформації, яку Ви хотіли б отримати за результатами анкетування.
2. Продумати перелік питань, який дасть змогу зібрати необхідну інформацію. Врахуйте при цьому особливості респондентів, які будуть задіяні в анкетуванні.
3. Створити форми в Google Диску.
 - 3.1. Натиснути кнопку «Створити» і вибрати пункт «Форма».
 - 3.2. Обрати шаблон Форми та дати їй назву.
 - 3.3. Додати питання анкети.
4. Розіслати посилання на створену анкету у Google формі своїм одногрупникам, іншим студентам на вайбер або електронну пошту.
5. Представити результати опитування з аналізом відповідей респондентів та можливими рекомендаціями.
6. Сформулювати висновки до практичної роботи.

Творче завдання

Напишіть есе на одну із запропонованих тем:

1. Здобувач вищої освіти та його роль у забезпеченні якості освітнього процесу.
2. Якість освітнього процесу: проблеми та перспективи.
3. Напрями забезпечення якості вищої освіти.
4. Зарубіжний досвід щодо забезпечення якості вищої освіти.
5. Способи вивчення потреб здобувачів вищої освіти.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під поняттям «якість вищої освіти»?
2. Які показники виокремлюють для визначення якості вищої освіти?
3. Яким чином здобувачі можуть впливати на якість вищої освіти?
4. Які способи визначення рівня задоволеності здобувачів якістю освітнього процесу виокремлюють? У чому їх особливості?
5. Чому однією з найбільш поширених форм опитування здобувачів з метою визначення їхніх потреб та ступеня задоволення наданням освітніх послуг та роботою структурних підрозділів закладу вищої освіти анкета розроблена у Google формі?
6. Яка послідовність розроблення анкети у Google формі?
7. Чи є необхідність в опрацюванні результатів анкетування? І якщо так, то яким чином їх необхідно враховувати?

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] (2014 року зі змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] (2017 року зі змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про передвищу освіту» [Електронний ресурс] (2019 року зі змінами). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
4. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n12>
5. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / І. Є. Булах, М. Р. Мруга. – Київ : Майстер-клас, 2006. – 160 с.
6. Вимірювання в освіті : підручник / за ред. О. В. Авраменко. – Кіровоград : «КОД», 2011. – 360 с.
7. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія / М. Б. Євтух, Л. Г. Горяня, Н. О. Терентьева. – Київ, 2015. – 420 с.
8. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко. – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
9. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
10. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Піонтківська. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 264 с.
11. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб. / І. В. Зайченко. – Київ, 2017. – 456 с.
12. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. В. Каплінський. – Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. – 224 с.
13. Кухар Л. О. Конструювання тестів. Курс лекцій : навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.
14. Методика виховної роботи : навч. посіб. / І. В. Андрощук, І. П. Андрощук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 320 с.
15. Методичні рекомендації до розроблення освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті / В. І. Бегняк, Л. С. Любохинець. – Хмельницький : ХНУ, 2018. – 31 с.
16. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для студ. вищ. навч. закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с.
17. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.

18. Поясик О. І. Методика виховної роботи : навч. посіб. / О. І. Поясик, В. В. Лаппо. – Івано-Франківськ : вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. – 202 с.

19. Сергієнко В. П. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В. П. Сергієнко, Л. О. Кухар. – Київ : НПУ, 2011. – 41 с.

20. Цехмістрова Г. С. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. для студ. магістратури вищ. навч. закладів / Г. С. Цехмістрова, І. М. Кравченко. – Київ, 2014. – 328 с.

21. Якість вищої освіти: теорія і практика : навч.-метод. посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей ; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. – Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. – 176 с.

Зміст

Вступ	3
Практична робота 1 Аналіз структури системи вищої освіти та типів закладів вищої освіти	4
Практична робота 2 Аналіз освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки фахівця	11
Практична робота 3 Розроблення різних видів бесід відповідно до теми індивідуального завдання.....	18
Практична робота 4 Розроблення конспекту лекції відповідно до теми індивідуального завдання.....	23
Практична робота 5 Розроблення конспекту практичного (лабораторного або семінарського) заняття відповідно до теми індивідуального завдання	28
Практична робота 6 Розроблення сценарію виховного заходу відповідно до теми індивідуального завдання.....	33
Практична робота 7 Розроблення тестових завдань для контролю навчальних досягнень	39
Практична робота 8 Розроблення анкети та проведення анкетування для вивчення потреб здобувачів вищої освіти та рівня їх задоволення якістю освітнього процесу	44
Література	48